

Κόσμημα τῆς Ἐκκλησίας

Ἡ ἔνδοξη κοίμησή του τόν ἀπέδειξε μεγάλη ἐκκλησιαστική προσωπικότητα, ὅπως θά φανῆ στά ἐπόμενα κεφάλαια. Καί γι' αὐτό εἶναι ἄξιος τιμῆς. Ἐπομένως, ἡ παρουσίαση τῆς βιογραφίας του εἶναι πλέον χρέος μου, ὀφειλή μου καί ὑπακοή σ' ἐκεῖνον, ἀλλά καί στήν ἀλήθεια τήν ὁποία ἐβίωσε. Ἔδωσε ἐξετάσεις στήν ζωή του καί πέτυχε. Ἐγράφη πλέον στό βιβλίον τῆς αἰωνίου ζωῆς. Τό δαιμόνιο πού ἔβγαλε μέ τήν προσευχή του, οἱ θαυματουργικές ἐπεμβάσεις σέ ἀρρώστους μετά τήν κοίμησή του φανερώνουν ὅτι δοξάστηκε ἀπό τόν Θεό.

Καί ἄν κανεῖς ἀπορρίψη ὄλο τό ἔργο του καί ὄλες τίς ἀρετές του, ὅπωςδήποτε πρέπει νά σταθῆ σέ μία πού κρύβει ὄλο του τό μεγαλεῖο. Εἶναι ἡ ἀρετή τῆς αὐτομεμψίας. Οἱ φράσεις αὐτοεξευτελισμοῦ του, πού συχνά ἔλεγε, ἀλλά κυρίως κατά τόν καιρό τῆς ἀσθενείας του, ἡ αἴσθησις ὅτι βρίσκεται στήν Κόλαση καί στόν Ἄδην, ἡ βίωσις τοῦ Ἄδου καί τῆς Κολάσεως, ὅπως θά διαπιστώσῃ ὁ ἀναγνώστης, εἶναι βίωμα τῶν μεγάλων ἀσκητῶν τῆς ἐρήμου. Καί πρέπει κανεῖς νά ἔχη μεγάλη πνευματική δύναμη, γιά νά ἀντέξῃ αὐτόν τόν λογισμό καί νά μὴν ἀπελπισθῆ. Πραγματικά, τήν μεγαλωσύνη τοῦ Γέροντα τήν βλέπω στήν μεγάλη του αὐτομεμψία, πού εἶναι ἀκατανόητη ἀπό τήν λογική τοῦ κόσμου.

Εἰσαγωγή

* * *

Ἀγαποῦσε πολύ τούς ἀγίους τῆς Ἐκκλησίας. Τούς ἀγίους Ἀποστόλους γιά τήν ἱεραποστολή τους, τούς μάρτυρες γιά τό μαρτύριό τους καί τήν ἀγωνιστικότητά τους, τούς ὁσίου ἀσκητάς γιά τήν καρτερικότητά τους καί τήν ἀσκησή τους στήν ἔρημο. Ὅπως εἶπαμε ἀλλοῦ, τό ὄνομα Καλλίνικος τό προτίμησε γιά νά ζήσῃ στήν ζωή του τήν θυσία τῶν ἀγίων καλλινίκων

μαρτύρων. Γι' αυτό μιλούσε συνεχῶς στά κηρύγματα του για τούς άγιους, κυρίως για τούς μάρτυρες τῆς Ἐκκλησίας μας.

Όταν κατά τό κήρυγμά του μιλούσε για τούς μάρτυρες τῆς πίστεως, βρισκόταν πραγματικά σέ ἔκσταση. Συγκλονιζόταν ὁ ἴδιος προσωπικά καί στήν συνέχεια συγκλόνηζε καί τό ἀκροατήριό του. Ἔκανε τρομερή ἐντύπωση ὅταν διηγόταν για τό παιδάκι ἐκεῖνο, πού ἐνῶ τοῦ ἔκοβαν τόν λαιμό, ἔξακολουθοῦσε νά φωνάζη τήν λέξη Χριστός, για τόν μάρτυρα πού δέν ἤθελε νά ρίξη θυμίαμα στήν φωτιά τῶν εἰδωλολατρικῶν θεῶν, για τόν πρωτομάρτυρα Στέφανο πού τόν λιθοβόλησαν, για τόν ἅγιο Κήρυκο πού τοῦ ἔσπασαν τό κεφαλάκι ἐνῶ ἦταν νήπιο καί τό μαρτύριο τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους, τοῦ καρτερικοῦ γέροντος κλπ. Δέν χόρταινες νά τόν ἀκοῦς νά διηγῆται τά μαρτύρια τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας.

Εἶχαν ἐνδιαφέρον καί τά συμπεράσματα πού ἔβγαζε ἀπό τέτοιες ὁμιλίες. Μιά φορά εἶπε: «Ἄς ἦμουν ἅγιος κι ἄς ἦμουν μέ ἓνα μάτι». Ἄλλοτε ἐλεεινολογοῦσε τόν ἑαυτό του δημόσια γιατί εἶναι Κληρικός, συνεχιστής τέτοιων ἐνδόξων μαρτύρων, ἐνῶ ὁ ἴδιος δέν ζῆ κατ' αὐτόν τόν τρόπο κλπ.

Μελετώντας τούς βίους τῶν ἁγίων καθημερινά, ἀνακάλυψε καί δύο ἐντοπίους ἁγίους τούς ὁποίους ἔφερε στήν ἐπιφάνεια.

Ἡ μία ἦταν ἡ ἁγία νεομάρτυς Χρυσῆ, πού μαρτύρησε στήν Χρυσῆ τῆς Ἀλμωπίας. Διάβασε τόν βίο της, ὅπως τόν παρουσιάζει ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ ἁγιορείτης. Ἀργότερα βρῆκε καί τοιχογραφίες στήν Μονή Ἀρχαγγέλου Ἀλμωπίας καί τῆς Περικλείας καί χαιρόταν σάν μικρό παιδί. Φυσικά, πρέπει νά ποῦμε ὅτι ἦταν ἄγνωστη ἡ ἁγία, ἀκόμη καί στό χωριό πού μαρτύρησε.

* * *

Οἱ ἄλλοι ἅγιοι πού ἀνακάλυψε ὁ ἴδιος μελετώντας διάφορα ἀγιολογικά κείμενα εἶναι ἡ ἁγία Βάσσα καί τά τέκνα της Θεόγνιος, Ἀγάπιος καί Πιστός πού μαρτύρησαν για τόν Χριστό

καί καταγόταν από τήν Ἔδεσσα. Ὄταν πρώτη φορά διάβασε αὐτό τό γεγονός, ἔφθασε σέ μεγάλη ἔκσταση καί ἐνθουσιασμό. Συνεχῶς μιλοῦσε γι' αὐτούς τούς ἀγίους, πού, ἄς σημειωθῆ, ἦταν παντελῶς ἄγνωστοι στήν ἐπαρχία. Μερικοί μάλιστα ταύτι-σαν τήν καταγωγή τους μέ τήν Ἔδεσσα τῆς Συρίας.

Ἀγάπη γιά τούς ἀγίους

* * *

...Ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Ἐδέσσης Καλλίνικος γιά μερικούς πού θέλουν τόν Ἐπίσκοπο μέ τά γνωστά ἀνθρωποκεντρικά γνωρίσματα ἦταν σκάνδαλο. Γιά ἄλλους ὅμως ἦταν θησαυρός ἀνεκτίμητος. Σέ αὐτόν ἀναπαυόμεσταν ὅλοι ἐμεῖς οἱ συνεργάτες του, σέ αὐτόν ἐναποθέταμε τόν πόνο μας καί τά σήκωνε ὅλα μέ θαυμάσια ὑπομονή, καρτερικότητα καί ἀγάπη.

Ἦταν ἀπαλός, πολύ εὐαίσθητος, ἀλλά καί ἀρκετά δυνατός γιά νά συγκρατήσῃ τά βάρη. Δέν ἦταν ὁ διοικητής μας, ὁ προϋστάμενος τῶν Γραφείων, ἀλλά ὁ στοργικός πατέρας, ὁ ἐλεύθερος ὀλοκληρωτικά καί ἀνεπηρέαστος ἀπό τίς κρίσεις τῶν ἄλλων, ὁ σοβαρός ἄνθρωπος, τοῦ ὁποίου τήν γνώμη δέν μπορούσες εὐκολά νά περιφρονήσῃς, ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ. Αὐτός ὁ χαρακτηρισμός «ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ» πού τόσο τοῦ ἄρесе νά χρησιμοποιοῖ γιά τούς ἄλλους, τόν διαπότιζε σέ ὅλες τίς ἐνέργειές του...

...Δέν ἦταν καθόλου ἐριστικός, οὔτε δημιουργοῦσε προβλήματα, γι' αὐτό καί πολλοί δέν μπόρεσαν νά τόν καταλάβουν οὔτε νά τόν κατατάξουν πουθενά. Ὄταν πήγαινε γιά Ἱεραρχία καί γιά Σύνοδο, πήγαινε σάν νά ἐπρόκειτο νά λειτουργήσῃ.

Κάποτε πού ἦταν συνοδικός μοῦ ἔγραψε μιά ἐπιστολή γιά μιά ἄλλη ὑπόθεση καί τελείωνε μέ τίς ἐξῆς φράσεις: «Σέ παρακαλῶ γονάτισε καί παρακάλεσε τόν Ἰδρυτήν τῆς Ἐκκλησίας νά βοηθήσῃ τόν Ἐπίσκοπόν σου καί τήν Ἐκκλησίαν Του». Εἶχε βαθεῖα πίστη στόν Θεό, γι' αὐτό ἔγραφε: «Μέ ἀνακουφίζει ἡ πε-

ποιήσις, ὅτι θά λαλήσῃ ὁ οὐρανός». Ὅταν ἦταν Συνοδικός, εἶχε μεγάλη ἔνταση, γι' αὐτό μου ἔγραφε ἀπό τήν Ἀθήνα, σέ ἐπιστολή: «Τά καθ' ἡμᾶς ὑποπεύεσθε πῶς ἔχουν. Κόπος, ἀγωνία, ἀϋπνία...». Αὐτά δείχνουν ὅτι εἶχε φόβο Θεοῦ καί στήν Σύνοδο πήγαινε μέ προσευχή, γιά νά κάνη τό θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ἦταν ταπεινός τόσο, ὅσο νά σέ σκανδαλίζη καί ἄνθρωπος τῆς ἀγάπης τόσο, ὥστε νά σέ προκαλῆ καί νά μή μπορῆς νά ἀντέξῃς. Εἶχε μιά ἀρχοντιά πού σέ τρόμαζε, μά καί συγχρόνως σέ ζέσταινε. Διέθετε μιά ὑπέροχη εὐαισθησία ἐσωτερική. Ἡ ζωή του μέ ἓνα λόγο ἦταν ἔμπρακτη θεολογία. . .

. . . Ἡ ἀγάπη του βιωνόταν καί ἐκδηλωνόταν ὡς ἐλευθερία καί ἡ ἐλευθερία ὡς ἀγάπη. Γνώριζε νά μή καταπατῆ τήν ἀνθρώπινη ἐλευθερία καί τήν συνείδηση τοῦ ἄλλου, ἔστω κι' ἂν αὐτό τοῦ στοίχιζε προσωπικά...

... Ἐνα ἀπό τά μεγάλα του προσόντα ἦταν καί τό ἀνεπίφθο-νο. Δέν φθονοῦσε κανένα καί πολύ περισσότερο τούς συνεργάτες του, γι' αὐτό καί δέν τούς δημιουργοῦσε προβλήματα. Κοντά του αἰσθανόμασταν ἄνετα. Ὅταν μπροστά του ἐπαινοῦσαν συνεργάτες του, αὐτός χαιρόταν σάν μικρό παιδί καί δέν αἰσθανόταν καθόλου ὅτι ὑποβιβαζόταν, γιατί δέν εἶχε ἀνάγκη ἐπαίνων, οὔτε τοῦ ἔκαναν κακό οἱ ἔπαινοι πρὸς τούς ἄλλους. Αὐτός ἦταν πολύ ψηλά καί δέν ἐνοχλεῖτο ἀπό αὐτά.

Δέν εὕρισκες σέ αὐτόν τόν «εὐσεβιστή» Κληρικό καί τόν «ἱεραποστολικό» ἄνδρα, πού ἦταν ἔτοιμος νά κάνη «κῆρυγμα». Ἦξερε νά μιᾷ πολύ καί νά σιωπᾷ πολύ. Ὁ λόγος του ἔβγαί-νε μέσα ἀπό τήν πληθωρική σιωπή καί ἡ σιωπή του ἦταν βίωση τοῦ Λόγου. Ζοῦσε μέ φυσικότητα καί εἰλικρίνεια, ὥστε κάποιος μόλις τόν εἶδε εἶπε ὅτι αὐτός εἶναι ἀληθινός Χριστιανός. Ἦταν εἰλικρινής, ἀπλός καί κάτω ἀπό τά ἀρχιερατικά ἄμφια. Ἡ μεγαλοπρέπεια τῶν ἀρχιερατικῶν ἀμφίων χανόταν κάτω ἀπό τήν μεγαλοπρέπεια τῆς ἀπλότητος, ἀλλά καί ὅταν φοροῦσε τό ἀπλό

ράσο, είχε ένα μεγαλειό, πού σέ έκανε νά τόν πλησιάζης μέ πολύ σεβασμό. Σέ εΐλκυε πρός τόν έαυτό του και συγχρόνως σέ συγκρατούσε σέ ατμόσφαιρα σεβασμοΰ. Θυμᾶμαι πολύ καλά, ὅτι ὅταν χρειάστηκε στό Νοσοκομεΐο νά τόν πλησιάσω πολύ κοντά γιά νά τόν ἐξυπηρετήσω στίς ἀνάγκες του, στήν ἀρχή ντρεπόμουν. Αΐθανόμουν σάν νά πλησιάζω λείψανο.

Ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ

* * *

...εἶχε ἀγάπη εἰλικρινῆ, ἀνυστερόβουλη καί ἀνιδιοτελῆ. Ἄγα-
ποῦσε χωρίς νά περιμένη ἀνταπόδοση. Ὅταν κάποιος τοῦ θύμι-
ζε τίς εὐεργεσίες πού τοῦ εἶχε κάνει στενοχωριόταν ἀφάνταστα.
Πραγματικά, καταλαμβανόταν ἀπό θλίψη καί τόν διέκοπτε...

... σεβόταν ἀπόλυτα τήν ἐλευθερία τοῦ ἄλλου. Αὐτό ἦταν
ἐκφραση τῆς ἀληθινῆς ἀγάπης του. Δέν ἤθελε νά τόν ἀγαποῦν
οἱ ἄλλοι χάνοντας τήν ἐλευθερία τῆς προσωπικότητός τους.
Κοντά του ἔνοιωσα τόν πλατυσμό, τήν ἐλευθερία τοῦ πνεύμα-
τος. Ἔνοιωσα ὅτι ὁ Χριστιανισμός εἶναι κοινωνία ἀγάπης καί
ἐλευθερίας, δέν εἶναι ὀργανωμένα συστήματα καί κλειστές
ὀργανώσεις. Βέβαια, γνωρίζω ὅτι αὐτή ἡ ἐλευθερία ἀπαιτεῖ πε-
ρισσότερες εὐθύνες ἐν σχέσει μέ μιά προγραμματισμένη ζωή.
Ἄλλά τελικά αὐτή εἶναι ἐκείνη πού ἀναπτύσσει φυσιολογικά
τόν ἄνθρωπο. Οἱ προγραμματισμοί κάνουν «στρατιωτάκια»,
«ρομπότ».

Ἐπί πλέον ἦταν διάφανος. Δέν εἶχε τίποτε νά κρύψει. Ποτέ
δέν κλείδωνε τό δωμάτιό του, τό κομοδίνο του ἢ τήν ντουλάπα
του. Καί ὅταν ἀκόμη ἔφευγε τά ἄφηνε ὅλα ἀνοιχτά. Αὐτό ἦταν
ἐκφραση τῆς «πνευματικῆς του λιακάδας». Δέν ἔχω συναντήσει
ξανά τέτοιον ἀπλό καί διάφανο ἄνθρωπο. Παντοῦ βλέπει κανεῖς
τό συμφέρον καί τίς δολοπλοκίες.

Τέλος γιά μένα ἦταν ἅγιος. Μπορῶ νά μαρτυρήσω γιά τήν
ἀγιότητα καί τήν καθαρότητά του. Δέν ἦταν συνηθισμένος

άνθρωπος. Όταν τόν σκέπτομαι, συχνά έρχεται στόν νοῦ μου ό λόγος τοῦ Χριστοῦ: «Ἴδε ἀγαθός Ἰσραηλίτης ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι». Ἦταν ἕνας ἀγαθός Ἰσραηλίτης, πού ἀνήκε στόν Ἰσραήλ τῆς θείας Χάριτος...

Προσωπικές ἀναμνήσεις

* * *

Τήν ἀσθένεια καί γενικά τίς δύσκολες ὥρες στήν ζωή του τίς ἀντιμετώπιζε χωρίς γογγυσμό καί μεμψιμοιρία. Δέν τόν ἄκουσα ποτέ νά γογγύση. Συγχρόνως ἔκανε καί κάτι παραπάνω, ὅπως θά φανῆ σέ μιᾶ ἐπόμενη ἐνότητα ὅταν θά γίνη λόγος γιά τήν αὐτομεμφία, δηλαδή τά ἔπαιρνε ὅλα ἐπάνω του.

Όταν στό Λονδίνο ἄρχισε νά ξυπνάη ἀπό τό κῶμα στό ὁποῖο εἶχε πέσει, λόγω τῆς αἰμοραγίας, ζήτησε μολύβι καί χαρτί καί ἔγραψε: «Τόσο καιρό μιλοῦσα γιά τήν ὑπομονή. Τώρα πρέπει νά τήν ἐφαρμόσω».

Κάποτε τοῦ εἶπα: «Σεβασμιώτατε, κάνετε μεγάλη ὑπομονή». Ἀπάντησε: «Τί διδάσκαμε τόσα χρόνια;».

Ἄλλοτε μοῦ εἶπε: « Ἄφοῦ δέν φθάσαμε στόν Σταυρό δέν κάνουμε τίποτε. Δέν εἴμαστε τίποτε».

–Μά καί ἡ ἀρρώστεια κατά τούς Πατέρας εἶναι σταυρός, τοῦ εἶπα.

–Ἐξαρτᾶται πῶς τήν ἀντιμετωπίζουμε, ἀπάντησε.

–Ἐσεῖς τήν ἀντιμετωπίζετε καλά, μέ πολλή ὑπομονή.

– Ὁ Θεός νά μοῦ δώσει, εἶπε.

Ἄλλοτε μοῦ εἶπε: «Μιλοῦσα γιά τούς μάρτυρες καί τήν ὑπομονή τους. Θά μοῦ πῆ ὁ Θεός. Δέν εὔρισκες, παιδί μου, ἄλλο θέμα νά μιλήσης;».

Όμως, παρά τό ὅτι ἔλεγε αὐτά, ἔδειχνε μεγάλη ὑπομονή. Ὅπως σημείωσα, δέν βγήκε ποτέ παράπονο ἀπό τό στόμα του, οὔτε διαμαρτυρήθηκε ποτέ στόν Θεό γι' αὐτήν τήν ἀρρώστεια. Ἐμένα κάποτε τέτοιες σκέψεις μέ εἶχαν ταραξεί. Σκέφθη-

κα: «Γιατί Θεέ μου επέτρεψες τήν ασθένεια αυτή σ' έναν άγιο άνθρωπο, πού ποτέ στην ζωή του δέν άδίκησε ένσυνειδήτως κανέναν;». Έκεϊνος δέν έκανε τέτοιες σκέψεις. Δοξολογοΰσε τόν Θεό, ύπέμεινε καρτερικά καί κάτι περισσότερο, χαιρόταν!

Κάποτε μου εΐπε: «Νά άνεβής σέ καμπαναριό καί νά φωνάξεις, ότι ό πίο εϋτυχής άνθρωπος εΐναι ό άνθρωπος τοϋ Θεοϋ».

Καί όταν τοϋ άνακοίνωσα ότι ό ιερέϋς τοϋ Νοσοκομείου μου εΐπε νά λειτουργήσω καί νά μιλήσω καί τόν παρακάλεσα νά μου πῆ τό θέμα τῆς όμιλίας, μου εΐπε: «Νά μιλήσης γιά τήν χαρά καί ότι πρέπει νά χαιρόμαστε καί στό Νοσοκομείο, στην άρρώστεια».

Έπίσης δέν εΐχε καμμιά προσωπική έπιθυμία. Όταν ό άδελφός του τόν ρωτοϋσε: «τί θέλεις νά σοϋ φέρω; Τί έπιθυμία έχεις; Θά σοϋ τήν ίκανοποιήσω». Έκεϊνος δέν έξέφρασε καμμιά έπιθυμία.

Έλεγε μάλιστα: « ΈΗ τοϋ Καλλινίκου ασθένεια οικονομία γέγονέ τις θεϊκή».

Άφησα τελευταία νά γράψω μιά περίπτωση πολύ χαρακτηριστική, πού μέ έκανε νά συντριβῶ. Εΐχε πολλές μέρες συνέχεια, σχεδόν ένα μήνα, λόξυγγα καί βήχα μαζί. Έκεϊνος μεταξύ αϋτῶν τῶν δύο, τοϋ λόξυγγα καί τοϋ βήχα, εϋρισκε ένα χρονικό σημεϊο καί έλεγε συνέχεια τό «Γενηθήτω τό θέλημά σου». Τό έλεγε μέ πολύ πόνο καί μέ δύναμη ψυχῆς. Θυμᾶμαι μέ εΐχε συγκλονίσει αϋτό. Καί μέ έκανε μέσα στην ασθένειά του νά τόν θαυμάζω καί νά θεωρῶ τόν έαυτό μου εϋλογημένο αλλά καί άνάξιο νά έχω τέτοιον άγιο Γέροντα.

Όλα αϋτά εΐναι χαρακτηριστικά γνωρίσματα άπαθοϋς ανθρώπου. Γιατί ό έμπαθής, στίς δοκιμασίες τῆς ζωῆς καί όταν άκόμη στρέφεται πρός τόν Θεό, άγανακτεΐ καί τά βάζει μαζί Του. Ό άπαθής δοξολογεΐ, εϋχαριστεΐ, εϋγνωμονεΐ τόν Θεό, κάνει ύπομονή καί δέχεται τήν Πρόνοια τοϋ Θεοϋ.

...Ἀλλά ἡ πραγματικὴ καὶ ἀληθινὴ ἀγάπη φαίνεται κυρίως πρὸς τοὺς ἐχθρούς, αὐτοὺς πού τόν ἀδικοῦσαν καὶ τόν συκοφαντοῦσαν. Ἐφήρμοζε κατὰ γράμμα τὴν παραγγελία πού εἶναι γραμμένη στὴν Διδαχὴ τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων: «Γίνου μακρόθυμος καὶ ἐλεήμων καὶ ἄκακος καὶ ἡσύχιος καὶ ἀγαθός». Μακροθυμοῦσε, ἀγαποῦσε. Ἐμιμῆτο τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ. «Σύ, ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, μνήσθητι τίνος εἶ ποίημα... Μίμησαι διὰ ταῦτα Θεοῦ φιланθρωπίαν... Συγχώρησον, ἵνα συγχωρηθῆς ἄφες, ἵνα αἰτήσης ἄφεςιν» (ἄγ. Γρηγόριος Θεολόγος).

Ἀξιόθηκα κάποτε νά παρευρεθῶ σέ μιὰ συνταρακτικὴ σκηναὶ στό Νοσοκομεῖο « Ἀλεξάνδρα», πού δείχνει τό μεγαλεῖο τῆς ψυχῆς του.

Ἦλθε νά τόν ἐπισκεφθῆ ἓνας ἱερεὺς ὁ ὁποῖος, καίτοι εὐεργετήθηκε πολὺ ἀπὸ τὸν ἀείμνηστο Μητροπολίτη, ἐν τούτοις ἐκεῖνος τόν συκοφαντοῦσε. Μάλιστα, διέδωσε μιὰ μεγάλη συκοφαντία ἐναντίον του. Μερικοὶ φοβήθηκαν μήπως βλέποντάς τον ταραχθῆ. Ἐγὼ δὲν ἀνησύχησα, γιατί ἤξερα τὴν ἀγάπη του πρὸς ὅσους τόν στενοχωροῦσαν. Τοὺς ἀγαποῦσε διπλᾶ. Τὸν δέχθηκε μὲ πολλὴ ἀγάπη. Τὸν ρώτησε γιὰ τὴν ὑγεία του, γιὰ τὴν οἰκογένειά του, γιὰ ὅλη τὴν Ἐνορία. Ὅχι μόνο τόν ρωτοῦσε, ἀλλὰ ἔδειχνε μὲ ὅλη του τὴν ἔκφραση τὴν ἀγαπῶσα καρδιά του. Μάλιστα τοῦ εἶπε: «Γιατί, παιδί μου, ἔκανες τόσο κόπο γιὰ νά ἔλθης νά μέ δῆς; Γιατί ἔκανες τόσα ἐξοδα; Δέν ἄξιζε». Ἄς σημειωθῆ ὅτι ὁ ἱερεὺς ἔκλαιγε...

Ὅταν ἔφυγε ὁ ἱερεὺς ἐκεῖνος, εἶχα συγκινηθῆ καί, μὴ μπορώντας νά συγκρατηθῶ, φώναξα:

–«Δέν ἀντέχω πιά τὴν καλωσύνη Σας»!!

Μέ κοίταξε ἥρεμα, ἔκλαψε πολὺ καὶ μέ δάκρυα μοῦ εἶπε:

–«Παιδάκι μου, νά βρῶ καὶ ἐγὼ ἔλεος παρά Κυρίου»...

* * *

Ὅταν κάποτε τοῦ εἶπα ὅτι οἱ ἅγιοι Πατέρες λένε πὼς καὶ οἱ

ἀρρώστειες εἶναι σταυρός καί ὅτι ἐκείνη τήν στιγμή σηκώνει σταυρό, ἀμέσως ἀπάντησε: «Καί ἡμεῖς ἄξια ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν». Δηλαδή, πῆρε στό στόμα του τά λόγια τοῦ ληστοῦ καί δέν θεώρησε τόν ἑαυτό του ἄξιο νά σκέπτεται ὅτι σηκώνει τόν σταυρό.

Στήν ἐνθύμησή του ὅτι ὁ Θεός τοῦ ἔδωσε καλοῦς συγγενεῖς, συνεργάτες καί πνευματικά παιδιά, παρατήρησα:

–«Μά εἴσθε καί σεῖς καλός γί' αὐτό καί τά βλέπετε ὅλα καλά».

–«Εἶμαι ψευτοάγιος» μοῦ ἀπάντησε. «Λίγο ἢ μορφή μου, λίγο μερικά ἐξωτερικά χαρίσματα μέ ἔκαναν νά φαίνομαι ἔτσι. Ἀλλά στήν πραγματικότητα εἶμαι ψευτοάγιος. Ὅσο ξέρω ἐγώ τόν ἑαυτό μου δέν τόν ξέρει κανεῖς ἄλλος».

Ὅταν ζύπνησε, μετά τήν κωματώδη κατάσταση, μοῦ εἶπε μέ δάκρυα. «Γί' αὐτό μέ ἄφησε ὁ Θεός νά ζήσω. Γιά νά μετανοήσω».

Μεγάλη ἐντύπωση μοῦ ἔκαναν οἱ φράσεις αὐτομεμψίας πού ἔλεγε στόν κόσμο πού ἔρχονταν νά τόν ἐπισκεφθοῦν στό Λονδίνο, οἱ ὁποῖες εἶναι, ὅπως προανέφερα, ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος:

«Εἶμαι τομάρι». «Εἶμαι πεθαμένος». «Εἶμαι ἓνα κουρέλι». «Ξεγέλασα τόν κόσμο μέ τήν μορφή μου, γί' αὐτό ἐπιτρέπει ὁ Θεός νά ὑποφέρω τώρα. Τομάρι εἶμαι. Θά μέ φάη τό φίδι». Εἶναι δική του ἔκφραση πού σημαίνει θά καταδικασθῶ...

* * *

...Πάντοτε σκεπτόταν τόν θάνατο, ἀφοῦ ὅλη του ἡ ζωή ἦταν προετοιμασία γί' αὐτήν τήν ὥρα. Καί μάλιστα, μέ τόν τρόπο πού προετοιμαζόταν γιά τήν ὥρα τοῦ θανάτου, φαίνεται ὀλόκληρη ἡ ζωή του. Τό ὅτι ἐξομολογήθηκε καί ἐξομολογεῖτο τακτικά, τό ὅτι συνέταξε τήν Διαθήκη του, τό ὅτι μιά μέρα μέ κάλεσε κοντά του καί μοῦ ἔδωσε διάφορες ἐντολές, γύρω ἀπό τό τί πρέπει νά

κάνω μετά τήν κοίμησή του, τό ὅτι σκεπτόταν τήν κρίση τοῦ Θεοῦ καί τό ὅτι ἦταν ὑπόδικος, ὅλα αὐτά δείχνουν τήν μνήμη τοῦ θανάτου. Ἀλλά ἡ μνήμη τοῦ θανάτου εἶναι κυρίως χάρισμα πνευματικό. Αὐτός πού ἔχει αὐτό τό χάρισμα αἰσθάνεται τήν νέκρωσή του τήν πνευματική, αἰσθάνεται πώς εἶναι πεθαμένος. Καί ὅπως εἶδαμε, καί αὐτό τό εἶχε ὁ μακάριος Γέροντας.

Ὅταν λέγαμε στόν κόσμο, κατόπιν γνώμης τοῦ φυσιοθεραπευτοῦ, ὅτι γρήγορα θά βαδίση καί θά πάη στήν Ἔδεσσα, ἐκεῖνος μᾶς σταματοῦσε καί μᾶς ἔλεγε: «Μή λέτε ἔτσι, ἀλλά νά λέτε ὅτι ἀγωνίζεται. Νά μή γελαῖμε τούς ἀνθρώπους. Νά μή τούς λέμε ψέμματα».

Μιά μέρα στήν Ἀθήνα μοῦ εἶπε: «Μπορεῖ ὁ Θεός μέ τήν ἀρρώστεια νά θέλῃ νά μοῦ πῆ στόπ. Δέν σέ χρειάζομαι ἄλλο. Πρέπει νά ὑπακούσουμε»...

* * *

...Ἐπίσης εἶναι πολύ χαρακτηριστικό ὅτι σέ ὅλη τήν ἀσθενεία του δέν ἔκανε «κήρυγμα». Ἔρχονταν πολλοί καί τοῦ ζητοῦσαν νά τούς πῆ ἕνα λόγο. Αὐτός σιωποῦσε. Μόνον τούς εὐλογοῦσε. Ἀπέφευγε νά διδάσκη. Τούς ρωτοῦσε μόνον γιά τά πρόσωπα τῆς οἰκογενείας τους κλπ. Καί ὅταν κάποιος τοῦ εἶπε, «Σεβασμιώτατε, σεῖς ἔχετε μεγάλη ὑπομονή», ἐκεῖνος ἀπάντησε: «Νά προσεύχεσθε ὁ Θεός νά δώση». Κάποιος ἄλλος ἄρχισε νά τοῦ λέγῃ τί γράφει ὁ Ἀπόστολος γιά τήν ὑπομονή καί τίς θλίψεις τῆς ζωῆς καί ἐκεῖνος σιωποῦσε. Δέν μιλοῦσε καθόλου. Μόνον ἄκουγε προσεκτικά. Οὔτε σχολίαζε. Ἡ προσοχή του ὀλόκληρη ἦταν τεταμένη στήν κρίση τοῦ Θεοῦ καί πρόσεχε νά μή κάμῃ κάτι πού θά τοῦ στοιχίση αἰώνια...

Τό χρονικό τῆς ἀσθενείας καί τῆς κοιμήσεώς του